

**Operační program
Jan Amos Komenský**

SEMINÁŘ PRO PŘÍJEMCE:

PLNĚNÍ POSTUPŮ OTEVŘENÉ VĚDY V KONTEXTU NOVÝCH METODICKÝCH DOPISŮ

Programové období 2021 – 2027, 12. 2. 2026
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Spolufinancováno
Evropskou unií

**OPJAK.cz
MSMT.gov.cz**

Operační program Jan Amos Komenský

HARMONOGRAM

OS v projektech OP JAK:

1. Otevřený přístup k publikacím
2. Správa dat dle FAIR principů
3. Nepovinné postupy

Změny pravidel dle nových metodických dopisů

Jak na soupisku

Prostor na dotazy

Spolufinancováno
Evropskou unií

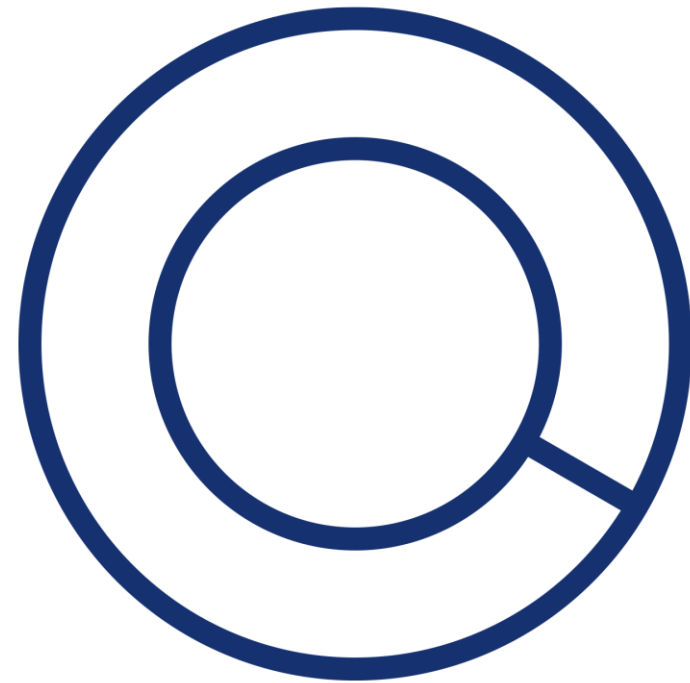

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OPJAK.cz
MSMT.gov.cz

PRINCIPY OTEVŘENÉ VĚDY

Spolufinancováno
Evropskou unií

CO JE OTEVŘENÁ VĚDA

- Přístup k výzkumu založený na otevřené spolupráci s důrazem na včasné a efektivní sdílení znalostí, výsledků a nástrojů → zrychlení a zefektivnění výzkumu
- Globální téma, které se propisuje do podmínek financování různých poskytovatelů v ČR, EU i OECD

EU	Podpora OS součást draftu WIDERA 2026-2027 (HE) – důraz na podporu alternativních způsobů publikování. První body v ERA Structural Policies a ERA Actions
OECD	Revize „Doporučení o přístupu k údajům o výzkumu z veřejných zdrojů“ (2021), tlak na rozšíření přístupu k vědeckým publikacím a datům, spolupráce na revizi politik podporujících OS a na hodnocení jejich dopadů
USA	2023 oficiálně prohlášen za Rok otevřené vědy, nová NIH Public Access Policy (od 1.7.2025) – povinnost nahrát AAM na PubMed Central, okamžitě po přijetí a bez embarga

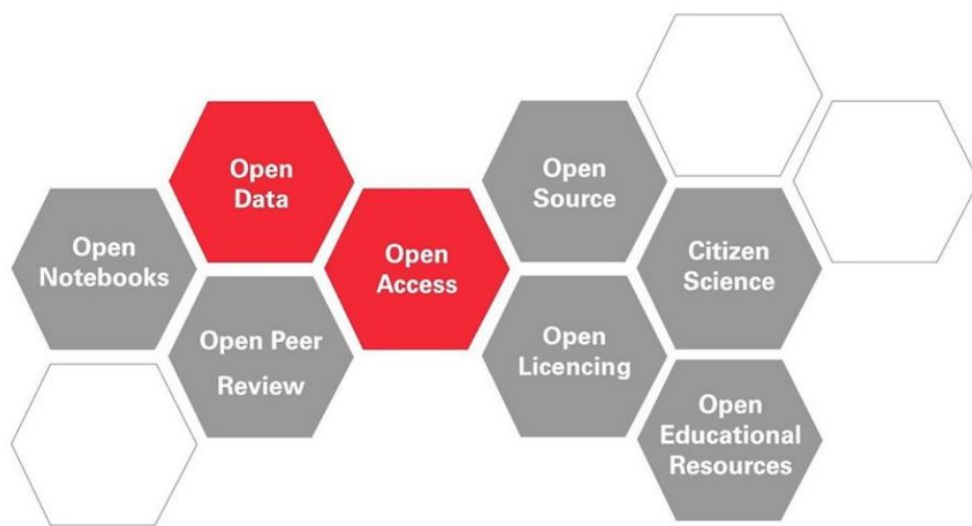

Spolufinancováno
Evropskou unií

CO JE OTEVŘENÁ VĚDA

- Pojem Otevřená věda (Open Science, OS) zastřešuje mnoho postupů a cílů
- Základní pilíře = **otevřený přístup k publikacím** (Open Access) a **datům** spravovaných dle FAIR principů (Open Data)

Zdroj: [Příručka postupů otevřené vědy OP JAK](#)

Spolufinancováno
Evropskou unií

POŽADAVKY NA OTEVŘENOU VĚDU V OP JAK

Povinné postupy

- Systémové nastavení práce s budoucími výsledky projektu (mimo výzvy Špičkový výzkum a Návraty)
- Otevřený přístup k recenzovaným vědeckým publikacím
- Správa výzkumných dat v souladu s FAIR principy

Nepovinné (doporučené) postupy

- Včasné sdílení výsledků výzkumu
- Otevřený přístup k dalším výsledkům výzkumu
- Otevřené recenzní řízení
- Citizen Science/ zapojení dalších aktérů
- Opatření k zajištění reprodukovatelnosti

Spolufinancováno
Evropskou unií

OS V PRAVIDLECH PRO ŽADATELE A PŘÍJEMCE

- Vychází z požadavků na otevřenou vědu v Horizontu Evropa.
- Dodržování postupů otevřené vědy je sledováno již od fáze žádosti o podporu (závazek OS součástí hodnotících kritérií), až po podávání zpráv o realizaci projektu a vykazování výsledků výzkumu.
- **Závazný dokument Pravidla pro žadatele a příjemce – specifická část (SPpŽP, kap. 5.7)** definuje požadavky na postupy otevřené vědy pro každou relevantní výzvu, tj. stanovuje povinné postupy a uvádí další doporučené/nepovinné postupy.
- **Pozor:** Příjemce je povinen uplatňovat všechny postupy otevřené vědy uvedené v příloze Základní parametry projektu (ZPP) – přenos ze Studie proveditelnosti.

Spolufinancováno
Evropskou unií

PŘÍRUČKA POSTUPŮ OTEVŘENÉ VĚDY

- Doplnuje informace uvedené v SPpŽP jednotlivých výzev – vysvětlení pojmů, uvedení do kontextu, příklady a doporučení.
- Charakter dokumentu je **návodný/doporučující**
- **Nadřazená a závazná jsou vždy SPpŽP**
- Verze 1.2: únor/březen 2026 (sladění s MD)
- Verze 2.0: vydání v průběhu roku 2026

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PŘÍRUČKA POSTUPŮ OTEVŘENÉ VĚDY

Operační program Jan Amos Komenský

Aktuality Výzvy Akce a semináře O programu **Dokumenty** FAQ Kontakty

[Domů](#) | [Dokumenty](#) | Otevřená věda

Otevřená věda

 Příručka postupů otevřené vědy, verze 1.1, účinná od 28.06.2023
28. 06. 2023 - 09:06 | PDF | 1.81 MB [Stáhnout](#)

 Příručka postupů otevřené vědy - Neplatná verze
20. 07. 2022 - 06:37 | PDF | 1.46 MB [Stáhnout](#)

<https://opjak.cz/dokumenty/otevrena-veda/>

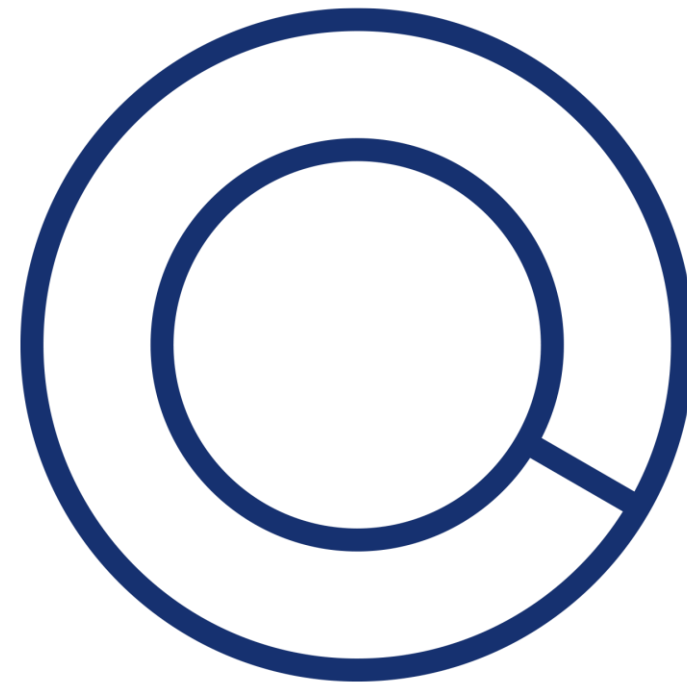

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAVIDLA OP JAK:

OTEVŘENÝ PŘÍSTUP K RECENZOVANÝM
VĚDECKÝM PUBLIKACÍM

Spolufinancováno
Evropskou unií

OTEVŘENÝ PŘÍSTUP K PUBLIKACÍM

Obecně - příjemce je povinen **zajistit otevřený přístup k recenzovaným vědeckým publikacím** souvisejícím s výsledky výzkumu, pokud v projektu vzniknou, a to těmito prostředky:

- ULOŽIT recenzovanou publikaci (VoR nebo AAM) do **důvěryhodného repozitáře**
- ZAJISTIT okamžitý **otevřený přístup** k uložené publikaci pod **licencí CC BY 4.0**
- UCHOVAT si **dostatečná autorská majetková práva**
- ZAJISTIT **otevřený přístup k metadatům publikací** uložených v repozitáři
- POSKYTNOUT informace (**reference**) o jakémkoli **dalším výstupu** výzkumu

Přesné znění se může lišit v závislosti na výzvě a aktuální verzi pravidel, resp. přijatých metodických dopisů.

Spolufinancováno
Evropskou unií

ULOŽENÍ RECENZOVANÉ PUBLIKACE DO REPOZITÁŘE

Recenzovaná vědecká publikace = druh publikačních výsledků dle metodiky 17+ a 25+

- **Recenzovaný odborný článek (J)** - article (původní článek), review (přehledový článek) a letter (krátké sdělení)
- Odborná kniha (B)
- Kapitola v odborné knize (C)
- Stať ve sborníku (D)

www.isvavai.cz

Spolufinancováno
Evropskou unií

ULOŽENÍ RECENZOVANÉ PUBLIKACE DO REPOZITÁŘE

Akceptovatelné verze publikací

- **VoR (Version of Record)** - finální verze vědeckého článku publikovaná na webových stránkách vydavatele, obsahující konečné úpravy, formátování, stránkování a DOI přidělené vydavatelem.
- **AAM (Author Accepted Manuscript)**, někdy nazýván postprint - konečná verze recenzovaného rukopisu přijatého k publikaci, po zapracování připomínek vzešlých z recenzního řízení, ale bez finálního formátování vydavatelem.
- **Preprint** - verze rukopisu **před** recenzním řízením (peer review), nahráním do repozitáře není splněna povinnost dána pravidly, počítá se do nepovinných postupů.

Spolufinancováno
Evropskou unií

ULOŽENÍ RECENZOVANÉ PUBLIKACE DO REPOZITÁŘE

- Vždy **strojově čitelná elektronické verze** = digitální formát, který je možné počítačově zpracovávat (tj. ve **formátu PDF** s možností fulltextového vyhledávání a analýzy obsahu).
- **POZOR:** pouhé zveřejnění publikace na webu vydavatele **nesplňuje pravidla**, i kdyby zde byla volně dostupná.
- Obdobně **pravidla nesplňuje** zveřejnění na různých osobních webech, stránkách projektu, ResearchGate, apod.

Spolufinancováno
Evropskou unií

REPOZITÁŘE

Zaručují **dlouhodobé uchování a zveřejňování** digitálních objektů (publikací, dat a dalších výstupů výzkumu) a jejich metadat.

Existují různé typy repozitářů:

- Generické (např. Zenodo)
- Národní (např. Národní úložiště šedé literatury)
- Institucionální (např. Repozitář ASEP)
- Oborové (např. Lindat/Clariah)
- Zaměřený na určitý typ objektů, např. datové (např. Digitální repozitář UK)

Spolufinancováno
Evropskou unií

JAK OVĚŘIT DŮVĚRYHODNOST REPOZITÁŘE

- **Národní platforma OS:** [Nástroje - Národní platforma Open Science](#) (sekce Repozitáře, odkazy na další registry)
- **Repozitář je dohledatelný v registrech:** [OpenDOAR.org](#) | [Re3data.org](#) | [FAIRsharing.org](#)

Pokud není ve výše uvedených registrech, lze použít tyto body:

- Je repozitář **certifikovaný**? Soupis certifikovaných repozitářů podle [CoreTrustSeal](#).
- Pracuje repozitář s perzistentní identifikátory a **umožňuje přidělení PID**?
- Poskytuje repozitář **otevřený přístup** k uloženému obsahu, včetně **opatření objektu licencí**?
- Poskytne repozitář úvodní stránku s **metadaty**, tzv. landingpage?
- Pro data ještě navíc - umožňuje repozitář verzování?

Spolufinancováno
Evropskou unií

DŮVĚRYHODNÉ REPOZITÁŘE

Pro **publikace** jsou preferovány **institucionální**, případně **oborové** repozitáře:

- Institucionální repozitáře, např: **ASEP** (AV ČR), **Digitální repozitář UK**, **Institucionální repozitář MU**, **Digitální knihovna ČVUT**
- Oborové repozitáře, např.: **Pub Med Central**
- Případně je možné využít všeobecné repozitáře, např.: **Zenodo** (CERN)

POZOR: Repozitářem **NENÍ** webová stránka projektu, Google Drive, Google Scholar, ResearchGate, PubMed (jen datábáze) apod.

Spolufinancováno
Evropskou unií

ZAJIŠTĚNÍ OKAMŽITÉHO OTEVŘENÉHO PŘÍSTUPU POD LICENCÍ CC BY

- **Okamžitý** otevřený přístup = bezplatný, trvalý a neomezený otevřený přístup k publikaci, tedy **bez embarga**
- **Neprodleně po dni publikování** – co nejdříve po oficiálním zveřejnění článku u vydavatele, tzn. bez zbytečného odkladu, jakmile je to technicky možné
- **POZOR:** free access ≠ open access (free access nesplňuje podmínky OA, opětovné použití a sdílení je omezeno)
- Publikace musí být v repozitáři opatřena **licencí CC BY**

Spolufinancováno
Evropskou unií

VEŘEJNÉ LICENCE PRO OPĚTOVNÉ VYUŽITÍ

- **Veřejné licence Creative Commons (CC)** = soubor licenčních smluv, jejichž prostřednictvím držitel autorských práv vyjadřuje podmínky, za kterých je možné se zveřejněným dílem zacházet.
- Vznikly jako reakce na pohyb autorských děl v prostředí internetu, neomezují ochranu autorských práv.
- Poskytují ostatním právo užívat díla chráněná autorským zákonem a podle typu veřejné licence je upravovat, rozšiřovat a vytvářet odvozená díla, případně využít i pro komerční účely.
- **Licence CC BY** umožňuje dílo volně sdílet, upravovat a komerčně využívat za podmínky uvedení původce díla (= autorů).

Spolufinancováno
Evropskou unií

NEJČASTĚJŠÍ DRUHY LICENCÍ

Publikace

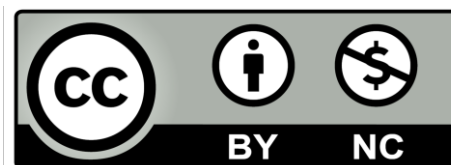
Datové sady

**Monografie a jiné
dlouhé textové formáty**

Příklad slovního popisu licence CC BY:

<WORK> (c) by <AUTHOR(S)> is licensed
under a Creative Commons Attribution 4.0
International License.

Zdroj: [Open Science ve výzvách OP JAK](#) (CC BY)

Spolufinancováno
Evropskou unií

LICENČNÍ PRVKY

Licenční prvky vyjadřují v jakém rozmezí je uživatel oprávněn s dílem nakládat.

Práva

Share
dílo šířit

Remix
dílo upravovat

Povinnosti

BY - Attribution to the creator
uved'te autora

SA - Share Alike
zachovejte licenci

NC - Non Commercial
neužívejte dílo komerčně

ND - No Derivatives
nezasahujte do díla

Spolufinancováno
Evropskou unií

Zdroj: [Open Science ve výzvách OP JAK](#) (CC BY)

UCHOVÁNÍ AUTORSKÝCH MAJETKOVÝCH PRÁV

- Příjemci (nebo autoři) jsou povinni **uchovat si k publikaci autorská majetková práva** v takovém rozsahu, aby mohli splnit všechna pravidla.
- **POZOR:** při uzavírání (licenční) smlouvy s vydavatelem mohou být autoři tlačeni k převodu majetkových práv. Je nutné udělovat vydavatelům pouze takovou licenci, která je nutná k vydání publikace, ale zároveň autorovi/instituci zachová možnost zveřejnit publikaci pod licencí CC BY. Pokud autor nepředá majetková práva/neudělí vydavateli exkluzivní licenci, může uložit AAM do repozitáře pod licencí CC BY, i kdyby byla VoR opatřena restriktivnější licencí, či za paywallem.
- Pokud si autoři **neponechají majetková práva**, nebo udělí vydavateli **výhradní licenci**, a poté zveřejní publikaci v repozitáři pod CC BY, porušují smlouvu s vydavatelem!

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAKTICKÉ PŘÍKLADY

© The Author(s) – autoři si ponechali autorská majetková práva

<https://doi.org/10.1016/j.cemconres.2024.107647>

Received 5 March 2024; Received in revised form 29 July 2024; Accepted 20 August 2024

Available online 2 September 2024

0008-8846/© 2024 The Author(s). Published by Elsevier Ltd. This is an open access article under the CC BY license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

© The Elsevier. All right reserved – autoři udělili výhradní licenci vydavateli. Pokud autoři zpřístupní takto označenou publikaci v repozitáři pod licencí CC BY, pravidla OP JAK sice formálně splňují, ale riskují soudní spor s vydavatelem.

Spolufinancováno
Evropskou unií

ZAJIŠTĚNÍ OTEVŘENÉHO PŘÍSTUPU K METADATŮM

- **Metadata** = data popisující jiná data; informace o popisovaném objektu (v repozitáři).
- Dle pravidel OP JAK **musí být veřejně dostupná a strojově čitelná** v souladu s FAIR principy a [obecným doporučením metadatového popisu](#).
- Rozsah informací v metadatech je dán možnostmi daného repozitáře.
- Údaje v repozitáři by měly obsahovat údaje z vydavatelské verze, resp. přímo z publikace.

Spolufinancováno
Evropskou unií

POŽADAVKY NA METADATA PUBLIKACÍ V REPOZITÁŘI

Povinné

- Název
- Autoři a přispěvatelé
- Datum vydání/zveřejnění
- Vydavatel
- Licenční podmínky
- Typ publikace
- Jazyk

Doporučené

- Perzistentní identifikátory (DOI, ORCID, ROR, ISBN, ISSN,...)
- Odkaz na zdroj financování (číslo projektu a poskytovatel)
- Vazba na další typy výstupů (odkaz na data, software, ENL, apod.)
- Klíčová slova

POZOR: V repozitáři je nutno uvést PID publikace **přidělený vydavatelem**, tedy ne generovat nový.

Zdroj: [Open Science ve výzvách OP JAK](#) (CC BY)

Spolufinancováno
Evropskou unií

POSKYTNUTÍ REFERENCÍ O DALŠÍCH VÝSTUPECH VÝZKUMU

- Další výstup = **výsledky mimo publikace**, např. výzkumná data, software, metodiky, vzorky, instrumenty, nebo nástroje potřebné k ověření závěrů publikace.
- Poskytnutí **prostřednictvím metadat** publikace v důvěryhodném repozitáři.
- Nutno uvést **perzistentní identifikátor** (např. DOI), resp. URL odkaz.
- Minimálně **odkaz na datové sady**, které se vážou k dané publikaci – propojení publikace s použitými daty.

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAKTICKÉ PŘÍKLADY

Reference na datové sady a report v metadatech uložené publikace v repozitáři

Additional details

Related works

Continues

Dataset: [10.5281/zenodo.3267182](https://doi.org/10.5281/zenodo.3267182) (DOI)

Is referenced by

Report: [10.5281/zenodo.5062982](https://doi.org/10.5281/zenodo.5062982) (DOI)

Spolufinancováno
Evropskou unií

FINANCOVÁNÍ OPEN ACCESS PUBLIKACÍ

- **Autorské publikační poplatky** (APC, BPC) za publikování recenzovaných vědeckých publikací v režimu open access (otevřený přístup) jsou **způsobilými výdaji**.
- **Možnost využití tokenů** poskytnutých díky tzv. transformačním smlouvám s vydavateli (omezené množství), pro poskytnutí tokenu musí být korespondenční autor z instituce zahrnuté v transformační smlouvě (řešeno přes CzechELib).
- Využití alternativních forem publikování – **Diamond Open Access** časopisy ([databáze Open Access časopisů](#)), model **read-to-publish** (pokud má časopis dostatek předplatitelů, publikuje v daném období všechny články jako OA).

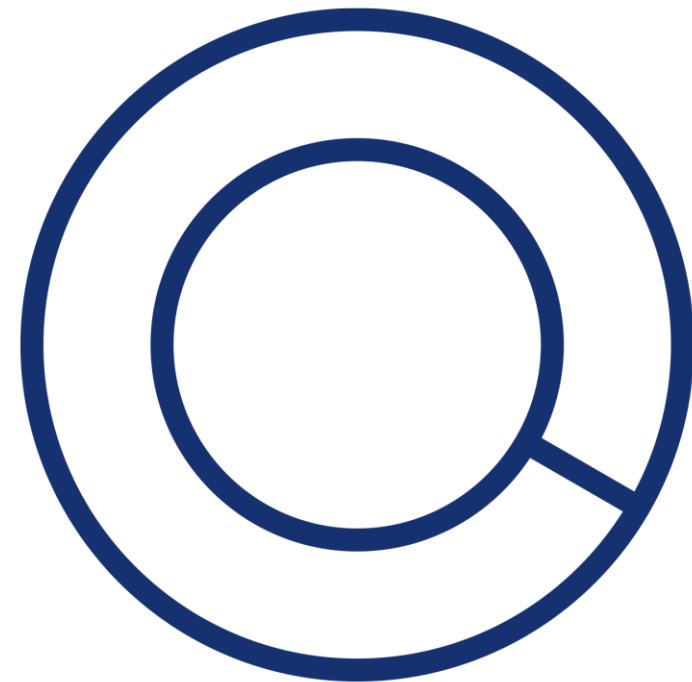

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAVIDLA OP JAK:

SPRÁVA VÝZKUMNÝCH DAT V SOULADU
S FAIR PRINCIPY

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

SPRÁVA VÝZKUMNÝCH DAT

Příjemce je povinen **zajistit správu výzkumných dat** shromážděných či vytvořených v průběhu řešení projektu odpovědně **v souladu s FAIR principy**, a to zejména těmito prostředky:

- VYPRACOVAT **Plán správy dat** v souladu s FAIR principy a jeho pravidelnou aktualizaci
- ULOŽIT výzkumná data do **důvěryhodného repozitáře**
- ZAJISTIT **otevřený přístup k výzkumným datům** v souladu se zásadou „**otevřená jak jen možno, uzavřená jen jak nutno**“ a Plánem správy dat, nejlépe za podmínek poslední dostupné verze veřejné licence **CC BY 4.0** nebo jejího ekvivalentu
- POSKYTNOUT informace (**reference**) o jakémkoli **dalším výstupu výzkumu**

Spolufinancováno
Evropskou unií

CO JSOU FAIR DATA

FAIR principy

- **F**indable - metadata, klíčová slova, trvalé identifikátory (např. DOI)
- **A**ccessible - data v důvěryhodných repozitářích
- **I**nteroperable - formáty, oborové standardy
- **R**e-usable – licence, dokumentace

Go FAIR

Zdroj: [Open Science ve výzvách OP JAK](#) (CC BY)

Spolufinancováno
Evropskou unií

PLÁN SPRÁVY DAT (DMP)

- Plán správy dat = „živý“ dokument, který popisuje nakládání s výzkumnými daty během projektu a po jeho skončení, tedy jak budou data **sbírána, organizována, uchovávána a sdílena** v rámci projektu i mimo něj.
- Pravidla a postupy nastavené v DMP usnadňují koordinaci mezi jednotlivými vědci i týmy, snižují riziko ztráty dat a prolomení jejich bezpečnosti a zároveň usnadňují opětovné využití dat.
- Tvorbu i aktualizaci usnadní použití vhodného **digitálního nástroje** (např. Data Stewardship Wizard, FAIR Wizard), který umožňuje Plán správy dat vygenerovat v požadované šabloně, včetně šablony MŠMT (DSW, FW).
- DMP pro projekty OP JAK musí **věcně odpovídat vzoru DMP pro program Horizont Evropa**, viz <https://doi.org/10.48813/sstg-4g21>.
- OP JAK plánuje vydat příručku pro tvorbu a aktualizaci DMP na jaře 2026.

Spolufinancováno
Evropskou unií

ŠABLONA DMP PRO HORIZONT EVROPA

1. Shrnutí dat
2. FAIR data
 - Zajištění dohledatelnosti dat vč. metadat (**F**inability)
 - Zpřístupnění (**A**ccessibility)
 - Interoperabilita (**I**nteroperability)
 - Opětovné využití (**R**eusability)
3. Další výstupy výzkumu
4. Alokace zdrojů
5. Zabezpečení dat
6. Etické (a právní) aspekty
7. Ostatní

Vzorová šablona DMP pro Horizont Evropa s českým překladem: <https://doi.org/10.48813/sstg-4g21>

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ULOŽENÍ VÝZKUMNÝCH DAT DO DŮVĚRYHODNÉHO REPOZITÁŘE

- Týká se zejména **podkladových dat** spjatých s publikací → možnost ověření výsledků prezentovaných v publikaci.
- **Není třeba** do repozitáře ukládat veškerá data vytvořena v rámci projektu.
- Je možno ukládat data zpracovaná nebo „raw“ – rozhodnutí dle oborových zvyklostí, kontextu, typu dat a jejich potenciálního opětovného využití.
- Dle metodiky hodnocení 2025+ jsou data samostatným uznatelným citovatelným výsledkem výzkumu → doporučujeme ukládání jakýchkoli jiných dat, která mohou být potenciálně využitelná i mimo projekt.
- Obdobně jako u publikací, záznam v repozitáři musí obsahovat veřejně dostupná strojově čitelná **metadata** (v rozsahu, v jakém jsou chráněny legitimní zájmy nebo omezení), která jsou v souladu s [obecným doporučením metadatového popisu](#).

Spolufinancováno
Evropskou unií

DŮVĚRYHODNOST DATOVÉHO REPOZITÁŘE

- Obecně platí, že **pro ukládání vědeckých dat jsou preferovány oborové repozitáře**, které mohou lépe zajistit FAIR principy s ohledem na oborová specifika.
- Při kontrole důvěryhodnosti repozitáře pro data lze důvěryhodnost ověřit, pokud je repozitář dohledatelný v jednom z těchto registrů:

[Re3data.org](https://re3data.org) (pouze datové repozitáře)

[OpenDOAR.org](https://openDOAR.org) (jakékoliv typy repozitářů)

[Fairsharing.org](https://fairsharing.org) (registr databází a repozitářů)

Zdroj: [Příručka postupů otevřené vědy OP JAK](#)

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAKTICKÉ PŘÍKLADY

Příklad správného URL formátu DOI pro data: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10497424>

Published June 26, 2024 | Version v2

Dataset Open

Data for a publication "Argon plasma-modified bacterial nanocellulose: Cell-specific differences in the interaction with fibroblasts and endothelial cells"

Staňková, Lubica (Contact person)¹ ; Kutová, Anna (Researcher)² ; Doubková, Martina (Researcher)¹ ;

Kvítek, Ondřej (Researcher)² ; Vokatá, Barbora (Researcher)³ ; Sedlář, Antonín (Researcher)¹ ;

Idriss, Hazem (Researcher)⁴ ; Slepíčka, Petr (Researcher)² ; Švorčík, Václav (Researcher)⁴ ; Bačáková, Lucie (Researcher)¹

Show affiliations

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAKTICKÉ PŘÍKLADY

Příklad špatného obsahu: v repozitáři je uložena publikace (“Journal article”), NE data.

Published November 1, 2023 | Version v1

Journal article

 Open

2D Germanane-MXene Heterostructures for Cations Intercalation in Energy Storage Applications

Ghosh, Kalyan¹; Ng, Siowwoon¹; Lazar, Petr²;

Padinjareveetil, Akshay Kumar K.¹; Michalička, Jan¹; Pumera, Martin¹

Spolufinancováno
Evropskou unií

OTEVŘENÝ PŘÍSTUP K VÝZKUMNÝM DATŮM

“Otevřená jak jen možno, uzavřená jen jak nutno”

Otevřenost

Otevřená	Omezená	Uzavřená
Data může kdokoliv volně • používat • upravovat a • sdílet za jakýmkoliv účelem.	Omezení k datům, kdo má přístup a/nebo za jakým účelem je může používat: • jen určitá část dat • jen určití (typ) uživatelé • jen pro určitý typ použití	• Data pod (časovým) embargem • Nelze sdílet

Zdroj: [Open Science ve výzvách OP JAK](#) (CC BY)

Spolufinancováno
Evropskou unií

OTEVŘENÝ PŘÍSTUP K VÝZKUMNÝM DATŮM

- Nutno brát v potaz soukromí, ochranu osobních údajů, důvěrnost, oprávněné obchodní zájmy a práva duševního vlastnictví třetích stran, bezpečnost státu nebo jiné oprávněné zájmy a jiná oprávněná omezení.
- Omezení/uzavření přístupu k datům musí být vždy **relevantně zdůvodněno**.
- Pokud není poskytnut otevřený přístup (k některým nebo všem) datům, **musí to být odůvodněno v DMP** a musí být zajištěn pravidelný přezkum tohoto zdůvodnění.
- Lze uplatnit **časové embargo** na dobu nezbytně nutnou (např. do vydání publikace).

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAKTICKÉ PŘÍKLADY

Příklad **datasetu s restriktivním přístupem** (“Dataset Restricted”) v repozitáři Zenodo:

March 18, 2024 (v1) **Dataset** **Restricted**

blobs.tif
Haase, Robert

This dataset contains blobs.tif, which was published before as blobs.gif as part of ImageJ's example images. The dataset is public-domain, available online in png format as well: <https://samples.fiji.sc/blobs.png> This record in Zenodo serves demonstrating that data can be published with closed access.

V metadatach by mělo být uvedeno, **jakým způsobem je možné se k datům dostat**:

Files >

Restricted

The record is publicly accessible, but files are restricted to users with access.

Request access

If you would like to request access to these files, please fill out the form below.

 You are currently not logged in. Do you have an account? [Log in here](#)

Spolufinancováno
Evropskou unií

REFERENCE K DALŠÍM VÝSTUPŮM VÝZKUMU

- Obdobně jako u publikací jde **poskytnutí informací (referencí)** o jakémkoli dalším výstupu výzkumu nebo nástrojích a instrumentech potřebných k opětovnému využití výzkumných dat nebo k jejich validaci.
- Reference se poskytují jako **součást metadat** výzkumných dat uložených v důvěryhodném repozitáři.
- Dalšími výstupy výzkumu se rozumí např. **vědecké publikace**, software, metodiky.

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAKTICKÝ PŘÍKLAD

- Příklad **reference na publikace v metadatech uložených dat** v repozitáři Zenodo, měl být uveden odkaz/reference **trvalého identifikátoru** (např. DOI) na publikace, které se vážou k uloženým datům:

Additional details	
Related works	Is metadata for Preprint: 10.2139/ssrn.4649899 (DOI) Journal article: 10.1016/j.carpta.2024.100470 (DOI)

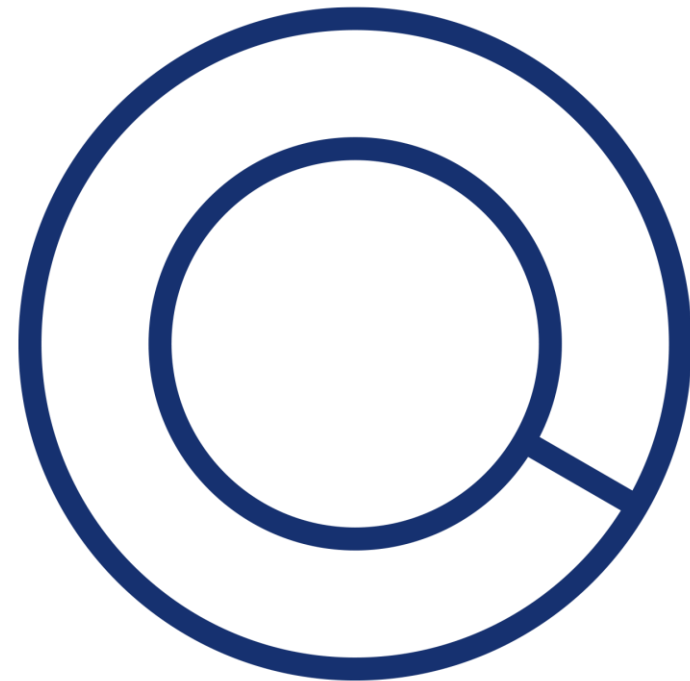

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAVIDLA OP JAK:

NEPOVINNÉ POSTUPY OTEVŘENÉ VĚDY

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

NEPOVINNÉ POSTUPY OTEVŘENÉ VĚDY

- **Dobrovolný závazek** žadatele, který se přenesl do PA a je tedy nutné jej dle tohoto závazku plnit
- Předběžné a **včasné otevřené sdílení výsledků výzkumu** (např. prostřednictvím předběžné registrace, registrovaných zpráv nebo publikování preprintů)
- **Správa výzkumných výstupů nad rámec recenzovaných publikací a výzkumných dat** (např. software, modely, algoritmy, workflow, otevřené laboratorní deníky)
- **Účast v otevřeném recenzním řízení** (publikování v časopisech a na platformách, které poskytují otevřené recenzní řízení)
- **Zapojení dalších relevantních aktérů** (koncoví uživatelé, akademická a průmyslová sféra, veřejné orgány, neziskové organizace ad.) do otevřeného spoluvytváření výzkumných záměrů/procesů (co-design, co-creation, co-assessment)
- **Citizen Science – aktivní** zapojení občanů do vědeckého procesu ([Citizen Science - Český portál občanské vědy](#))

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAKTICKÝ PŘÍKLAD – VČASNÉ SDÍLENÍ

Zveřejnění/publikování **preprintu** na arXiv:

arXiv > cs > arXiv:2501.05224

Search... All fields Search

Help | Advanced Search

Computer Science > Computation and Language

[Submitted on 9 Jan 2025]

Leveraging Large Language Models for Zero-shot Lay Summarisation in Biomedicine and Beyond

Tomas Goldsack, Carolina Scarton, Chenchua Lin

In this work, we explore the application of Large Language Models to zero-shot Lay Summarisation. We propose a novel two-stage framework for Lay Summarisation based on real-life processes, and find that summaries generated with this method are increasingly preferred by human judges for larger models. To help establish best practices for employing LLMs in zero-shot settings, we also assess the ability of LLMs as judges, finding that they are able to replicate the preferences of human judges. Finally, we take the initial steps towards Lay Summarisation for Natural Language Processing (NLP) articles, finding that LLMs are able to generalise to this new domain, and further highlighting the greater utility of summaries generated by our proposed approach via an in-depth human evaluation.

Comments: [Preprint](#)

Subjects: [Computation and Language \(cs.CL\)](#)

Cite as: [arXiv:2501.05224 \[cs.CL\]](#)
(or [arXiv:2501.05224v1 \[cs.CL\]](#) for this version)
<https://doi.org/10.48550/arXiv.2501.05224>

Submission history

From: Tomas Goldsack [\[view email\]](#)

[v1] Thu, 9 Jan 2025 13:24:11 UTC (634 KB)

Access Paper:

- [View PDF](#)
- [HTML \(experimental\)](#)
- [TeX Source](#)
- [Other Formats](#)

 [view license](#)

Current browse context:
cs.CL
[< prev](#) | [next >](#)
[new](#) | [recent](#) | [2025-01](#)

Change to browse by:
[cs](#)

References & Citations

- [NASA ADS](#)
- [Google Scholar](#)
- [Semantic Scholar](#)

[Export BibTeX Citation](#)

Bookmark

POZOR: Je nutné, aby byl preprint zveřejněn **před přijetím** vydavatelem!

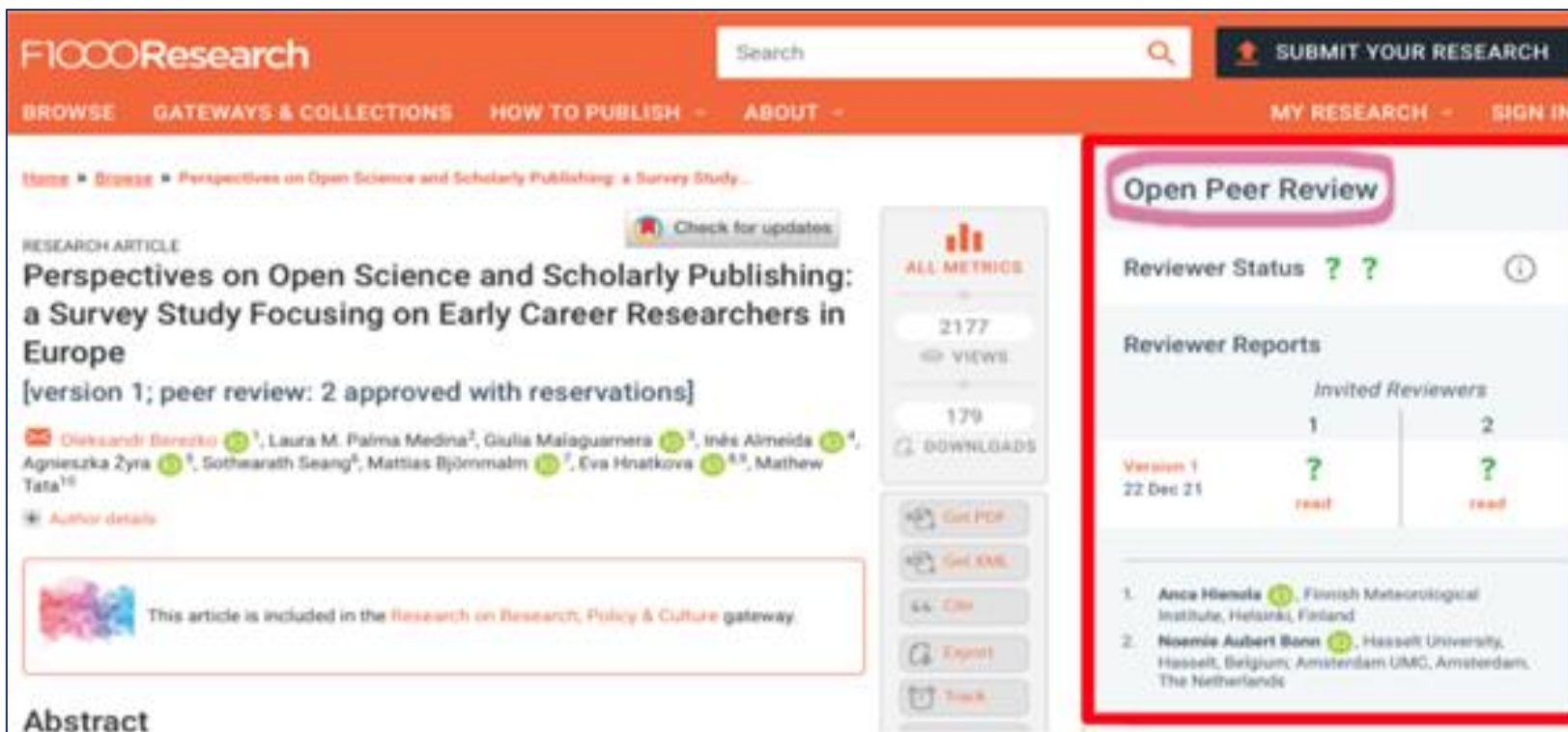

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAKTICKÝ PŘÍKLAD – OTEVŘENÉ PEER REVIEW

Otevřené recenzní řízení k vědeckému článku na publikační platformě **F1000Research**, včetně otevřené identity recenzenta (jeho ORCID a afiliace):

The screenshot displays the F1000Research website interface. The article title is "Perspectives on Open Science and Scholarly Publishing: a Survey Study Focusing on Early Career Researchers in Europe" (version 1; peer review: 2 approved with reservations). The authors listed are Oleksandr Berezko, Laura M. Palma Medina, Giulia Malaguarnera, Inês Almeida, Agnieszka Żyra, Sotheenath Seang, Mattias Björnmalm, Eva Hnatkova, and Mathew Tata. The article is included in the "Research on Research, Policy & Culture gateway". The "Open Peer Review" section is highlighted with a red box and shows the "Reviewer Status" as two green question marks. Below this, the "Reviewer Reports" section lists two invited reviewers: Anca Hienola (Finnish Meteorological Institute, Helsinki, Finland) and Noémie Aubert Bonn (Hasselt University, Hasselt, Belgium; Amsterdam UMC, Amsterdam, The Netherlands). The article has 2177 views and 179 downloads. The "Abstract" section is visible at the bottom.

Open Peer Review

Reviewer Status ? ?

Reviewer Reports

	1	2
Invited Reviewers		
Version 1	?	?
22 Dec 21	read	read

1. Anca Hienola, Finnish Meteorological Institute, Helsinki, Finland
2. Noémie Aubert Bonn, Hasselt University, Hasselt, Belgium; Amsterdam UMC, Amsterdam, The Netherlands

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAKTICKÝ PŘÍKLAD – CITIZEN SCIENCE

Citizen Science – aktivní zapojení veřejnosti

- **Projekt Fenofáze** (Czechglobe + ČHMÚ) – sběr fenologických dat pro vybrané druhy rostlin prostřednictvím fotodokumentace dobrovolníky
- **Projekt Ptačí hodinka** (Česká společnost ornitologická) – zaznamenávání počtu ptáků na krmítku
- **Projekt Sesuvy za humny** (Ústav struktury a mechaniky hornin AV ČR) - využití Earthcachingu pro sběr informací o sesuvech půdy
- **Projekt Intersucho** (Czechglobe + MendelU) – monitoring výskytu a stavu sucha na území ČR (zemědělci, lesníci, ovocnáři, vinaři, zahrádkáři)

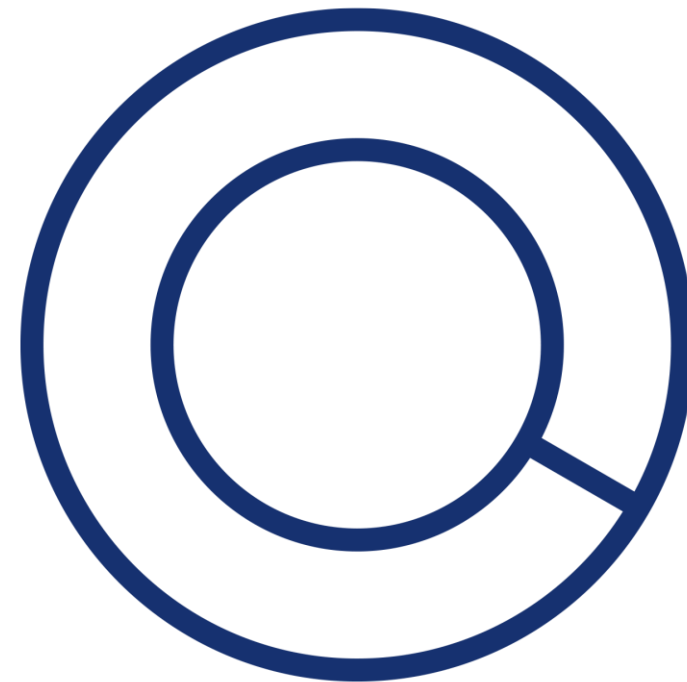

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAVIDLA OP JAK:

ZMĚNY PRAVIDEL PRO OS DLE
METODICKÝCH DOPISŮ

Spolufinancováno
Evropskou unií

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ZMĚNY - OTEVŘENÝ PŘÍSTUP K PUBLIKACÍM

- MD vydány 12/25, resp. 1/26 (Návraty), nutnost přijetí MD příjemcem (změna PA), zpětná platnost → lze opětovně vykázat publikace, které dosud pravidla nesplňovala
- Povinnost otevřeného přístupu se nově vztahuje pouze k **publikačním výsledkům druhu J** „recenzovaný odborný článek“ s příznakem „**article**“, „**review**“, nebo „**letter**“ dle Metodiky hodnocení výzkumných organizací 2017+ a 2025+
- **Výjimka** pro články, jejichž korespondenční (hlavní) autor je jejich prostřednictvím afiliován výhradně k zahraniční instituci / zahraničním institucím (v případě více korespondenčních autorů stačí jeden plně zahraniční)
- **Ostatní publikační výsledky** – otevřený přístup **pouze doporučen**, není u nich tedy třeba plnění OV kontrolovat (kromě dat a nepovinných postupů)
- Příjemce **nemá povinnost prokazovat**, že vydavatel publikování v režimu otevřeného přístupu pod licencí CC-BY neumožňuje – kontroluje OA

Spolufinancováno
Evropskou unií

V PLATNOSTI – DATA A NEPOVINNÉ POSTUPY

- Povinnosti ohledně dat **nejsou MD dotčeny** (úpravy pouze v textech, ne věcné)
- Příjemci jsou povinni spravovat data dle aktuálního DMP a při správě dodržovat FAIR principy – **data musí být nahrána do repozitářů i u publikací bez otevřeného přístupu**
- Plnění **nepovinných postupů** se řídí závazkem v PA – **přijetí metodického dopisu nemá vliv** na povinnost plnění nepovinných postupů

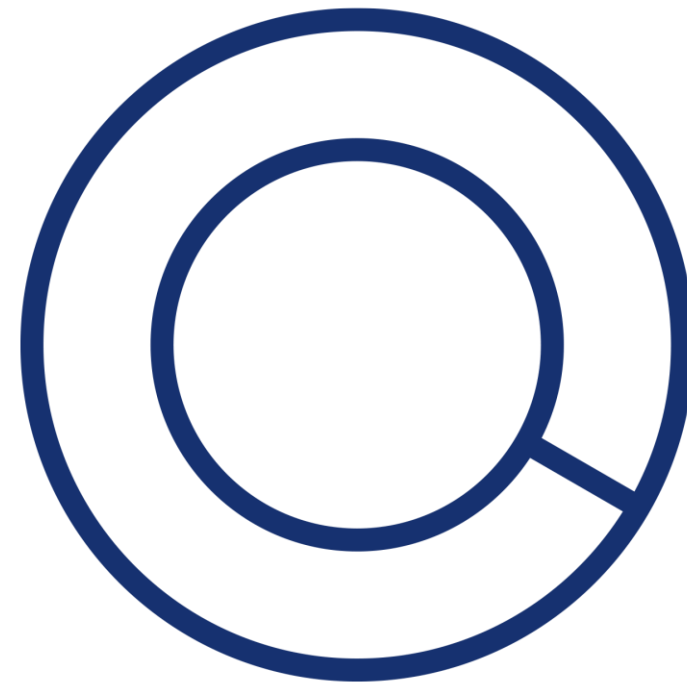

Spolufinancováno
Evropskou unií

PRAVIDLA OP JAK:

VYKAZOVÁNÍ PLNĚNÍ POSTUPŮ
OTEVŘENÉ VĚDY

Spolufinancováno
Evropskou unií

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MONITOROVACÍ INDIKÁTORY – RECENZOVANÉ PUBLIKACE

- Věcná návaznost na projekt, alespoň jeden z autorů je členem odborného týmu
- Pro uznání musí být ukončeno peer review, publikace musí být doporučena k vydání
- V případě vykázání ve vícero projektech OP JAK/OP VVV bude započítána pouze poměrná část dle dohody mezi projekty
- Vykazují se průběžně v průběhu realizace a v 1. roce udržitelnosti; v příloze ZoR a ZoU – **soupiska publikací**
- **214 021** - article, book chapter, book
- **214 022** - letters, reviews, statě ve sborníku
- **214 023** - odborné publikace se **zahraničním spoluautorstvím** (= spoluautor není zaměstnán na české instituci)
- **214 024** - odborné publikace ve spoluautorství výzkumných organizací a podniků (= spoluautor ze soukromého sektoru)

Spolufinancováno
Evropskou unií

SOUPISKA – PUBLIKACE, DATA, VČASNÉ SDÍLENÍ A OTEVŘENÉ REVIEW

- Vyplňování dvou listů – zvlášť publikace + včasné sdílení a zvlášť data
- Všechny odkazy v URL formátu s PID (DOI; sloupec R), či s trvalým odkazem z repozitáře (sloupec S)

Soupiska publikací:																
214 021 Publikace z podpořených projektů,																
214 022 Odborné publikace – letters, reviews, statě ve sborníku,																
214 023 Odborné publikace (vybrané typy dokumentů) se zahraničním spoluautorstvím vytvořené podpořenými subjekty,																
214 024 Odborné publikace (vybrané typy dokumentů) ve spoluautorství výzkumných organizací a podniků,																
214 026 Počet publikací publikovaných v prvním kvartilu nejvlivnějších časopisů v oboru,																
214 027 Odborné publikace (vybrané typy dokumentů) v prvním kvartilu publikací dle oborové normalizované citovanosti																
Pořadí publikace	Číslo Zpř. v realizaci, ve které je publikace vykazována.	Název publikace	Typ publikace	Jméno autora (zaměstnanec projektu) / autora ze zahraniční instituce / Jméno autora zástupce soukromého podniku	Název instituce/podniku, za které autor publikuje	Datum podání do peer-review procesu	Datum dosažení výsledku	Kód indikátoru	Poměrná část indikátoru vykazovaná k projektu	Registrační čísla projektů, ve kterých jsou vykazovány zbylé poměry	Obor	Zveřejněno v databázi Thomson Reuters Web of Science nebo Scopus	Vykázáno v indikátoru 214 026	Vykázáno v indikátoru 214 027	Věcná návaznost na projekt	Povinné postupy Otevřené vědy
				Příjmení	Jméno							ANO/ nevyplněno	ANO/ nevyplněno			
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																
10.																
11.																
12.																

Spolufinancováno
Evropskou unií

VYKAZOVÁNÍ PUBLIKACÍ

- Jeden řádek = jedna publikace
- **Pokyny** a vysvětlivky jsou uvedeny **přímo v soupisce** (Excel)
- Případné nejasnosti či nesrovnalosti **lze okomentovat** ve sloupci X (Komentář) – např. zdůvodnění použití jiné licence než CC BY
- Ukázka - soupiska

Spolufinancováno
Evropskou unií

VYKAZOVÁNÍ DAT

- Samostatný list
- Doporučujeme dodržovat číslování dle publikací
- V metadatech v repozitáři by měl být uveden odkaz na danou publikaci, u publikace odkaz na data (provázání výstupů)
- Jedna datová sada může být použita pro více publikací, ale vždy musí být provázány referencí, obdobně může být publikace založena na „cizích“ otevřených datech – nutno poskytnout odkaz v soupisce
- Pokud publikace není založena na datech (např. u review), je nutné tuto informaci uvést do komentáře
- Pro uznání publikace je nutné mít data uložena v repozitáři (podmínka FAIR dat), otevřenost se pak řídí principem „otevřená jak jen možno, uzavřená jen jak nutno“

Spolufinancováno
Evropskou unií

VYKAZOVÁNÍ NEPOVINNÝCH POSTUPŮ – VČASNÉ SDÍLENÍ, OTEVŘENÉ REVIEW

- Kde možno - URL odkaz na místo trvalého uložení, ideálně s PID
- Vykazování dle typu nepovinných postupů – **včasné sdílení** a **otevřené review** součástí soupisky (sloupce U-W)
- Pokud tyto nepovinné postupy nejsou k dispozici, byť se k jejich plnění příjemce zavázal, je nutné uvést do komentáře dané soupisky **relevantní zdůvodnění** jejich absence (ochrana duševního vlastnictví, komerční využití výsledků, právní nebo etické závazky, politika vydavatele či zahraničního partnera)
- **Správa a sdílení dalších výsledků** (zdrojové kódy, workflow, ELN, metodika, atd.) – buď soupiska (list „214031,214001“), nebo příloha ZoR (dokladování nepovinných postupů OV)

Spolufinancováno
Evropskou unií

VYKAZOVÁNÍ NEPOVINNÝCH POSTUPŮ – ZAPOJENÍ RELEVANTNÍCH AKTÉRŮ A OBČANSKÁ VĚDA

- Vykazování: **Příloha ZoR - Dokladování nepovinných postupů otevřené vědy**
- Z popisu musí být jasné, jak se veřejnost **aktivně podílela** na výzkumném procesu (např. sběr dat, návrh postupů, poskytnutí výpočetního výkonu, apod.), případně k jakým změnám výzkum v rámci projektu vedl u relevantních aktérů (změna legislativy, výrobních procesů, apod.)
- **POZOR:** do těchto kategorií **nepatří** přednášky, osvětové akce, panelové diskuze apod., jelikož nesplňují podmínku aktivního přispění veřejnosti (jedná se o publicitu)

Spolufinancováno
Evropskou unií

PROSTOR PRO VAŠE DOTAZY

Hana Michova

garant pro otevřenou vědu a výzvu Open Science III

Andrea Lampertová

garant pro otevřenou vědu a výzvy Open Science I, II

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Operační program Jan Amos Komenský

Kontaktní adresa: Harfa Office Park, Českomoravská 2420/15, 190 00 Praha 9

Korespondenční adresa: Karmelitská 529/5, 118 12 Praha 1

[OPJAK.cz](https://opjak.cz) | opvvv.msmt.cz

Spolufinancováno
Evropskou unií

**Operační program
Jan Amos Komenský**

**DĚKUJEME ZA
POZORNOST.**

Další informace o OP JAN AMOS KOMENSKÝ (2021–2027)
jsou dostupné na webových stránkách [OPJAK.cz](https://opjak.cz).

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**OPJAK.cz
MSMT.gov.cz**

